

Pracovný materiál Kancelárie Rady na rokovanie Rady dňa 22. 3. 2023

Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.

Podnet týkajúci sa nelegálneho obsahu č.: AO-RPMS/2023/00241

Predmet podnetu: príspevok na platforme YouTube

Subjekt: Google Ireland Limited

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. e) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) postupom podľa § 151 zákona č. 264/2022 Z. z. preverila podnet týkajúci sa nelegálneho obsahu evidovaný pod č. AO-RPMS/2023/00241 a uznala podnet týkajúci sa nelegálneho obsahu podľa § 152 ods. 6 zákona č. 264/2022 Z. z. za **neopodstatnený**.

Úloha:

Kancelária Rady oznámi podávateľovi podnetu týkajúceho sa nelegálneho obsahu výsledok preverenia podnetu.

T: 3. 4. 2023

Z: AO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na rokovanie Rady pre mediálne služby
dňa 22. 3. 2023

Podnet na preverenie č.: AO-RPMS/2023/00241 zaevidovaný dňa: 8.2.2023
Podávateľ: fyzická osoba
Predmet podnetu: príspevok na platforme YouTube
Dátum poskytnutia obsahu: 8.6.2022
Služba: YouTube
Subjekt: Google Ireland Limited

Dátum: 15.3.2023

OBSAH PODNETU:

Odôvodnenie podnetu:

Popis nahlásenia obsahu platforme: „Dobrý deň. Nakoľko ste už Radou pre mediálne služby a spadá pod vás aj internetový obsah, chcel by som vás upovedomiť o istom projekte ktorý šíri aj polopравdy a konšpirácie. Zemplínsky Dialóg. Ak si zoberiete napríklad tento rozhovor o tom, že Maďarsko kúpilo nejaké slovenské územie, tak sa čudujem, že tento autor ešte stále publikuje bez nejakej sankcie. <https://youtu.be/P8VrRsFZ2l4> Je tam toho dosť.“

URL adresa namietaného obsahu:

<https://youtu.be/P8VrRsFZ2l4>

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:24

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách:

§ 13 Vymedzenie obsahovej služby

(1)

Obsahová služba je služba určená na príjem verejnosťou koncovému užívateľovi alebo inému užívateľovi, ktorej obsah zostavuje jej poskytovateľ vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť, či už z vlastnej iniciatívy, alebo na základe požiadaviek užívateľa a

a) vo vnímateľnej podobe tento obsah tvoria časovo usporiadané zvukové, obrazové alebo audiovizuálne komunikáty alebo štruktúrované textové informácie (lineárne mediálne služby), najmä programová služba,

b) vzniká ako poskytovateľom zostavená ponuka zvukových, obrazových alebo audiovizuálnych komunikátov alebo štruktúrovaných textových informácií, ku ktorým poskytovateľ služby umožňuje prístup užívateľovi jednotlivo alebo spoločne vo forme súboru obsahov (nelinéárne mediálne služby), najmä audiovizuálna mediálna služba na požiadanie a elektronický programový sprievodca,

c) vzniká ako poskytovateľom zostavená ponuka obsahových služieb podľa písmena a) alebo b), ku ktorým poskytovateľ obsahovej služby umožňuje prístup užívateľovi jednotlivo alebo spoločne vo forme súboru služieb (súborné mediálne služby), najmä retransmisia programových služieb a multiplex, alebo

d) je ďalším nezmeneným verejným prenosom multiplexu alebo jeho časti poskytovaným inou osobou ako pôvodným poskytovateľom multiplexu.

(2)

Obsahovou službou je aj platforma na zdieľanie obsahu, najmä platforma na zdieľanie videí.

§ 151 ods. 2.: *Nelegálnym obsahom sa na účely tohto zákona rozumie obsah, ktorý*

a) napĺňa znaky detskej pornografie alebo extrémistického materiálu,

b) podnecuje ku konaniu, ktoré napĺňa znaky niektorého z trestných činov terorizmu,

c) schvaľuje konanie, ktoré napĺňa znaky niektorého z trestných činov terorizmu, alebo

d) napĺňa znaky trestného činu popierania a schvaľovania holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti, trestného činu hanobenia národa, rasy a presvedčenia alebo trestného činu podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti.

§ 152 ods. 6.: *Ak regulátor nezačne konanie o zamedzení nelegálneho obsahu a podnet týkajúci sa nelegálneho obsahu ani neodloží, regulátor označí podnet týkajúci sa nelegálneho obsahu za neopodstatnený a upovedomí o tom podávateľa.*

Zákon č. 300/2005 Z. z. trestný zákon

§ 424 ods. 1.: *Podnecovanie k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti*

Kto verejne podnecuje k násiliu alebo nenávisti voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich skutočnú alebo domnelú príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, pre ich skutočný alebo domnelý pôvod, farbu pleti, sexuálnu orientáciu, náboženské vyznanie alebo preto, že sú bez vyznania, alebo verejne podnecuje k obmedzovaniu ich práv a slobôd, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:

Pri posudzovaní možného výskytu nelegálneho obsahu vychádza Rada pre mediálne služby z citovaných ustanovení zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách, pričom definícia pojmu „nelegálny obsah“ je v zmysle § 152 ods. 2 zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách odvodená z definícií detskej pornografie, extrémistického materiálu, podnecovania alebo schvaľovania trestných činov terorizmu alebo z definícií trestných činov uvedených v § 152 ods. 2 písm. d) zákona č. 264/2022 Z. z., ktorých znaky sú vymedzené v zákone č. 300/2005 Z. z. (Trestný zákon).

Z uvedeného vyplýva, že Rada pre mediálne služby je oprávnená konať vo veci zamedzenia šírenia nelegálneho obsahu podľa § 152 zákona o mediálnych službách, avšak v zmysle tohto ustanovenia v jej kompetenciách nie je posudzovať kontroverzné, šokujúce, neetické či hanlivé tvrdenia a obsahy, ak zároveň nenapĺňajú definíciu „nelegálneho obsahu“ – t.j. ak nenapĺňajú znaky detskej pornografie, extrémistického materiálu, podnecovania ku konaniu alebo schvaľovania konania, ktoré napĺňa znaky niektorého z trestných činov terorizmu, znaky trestného činu popierania a schvaľovanie holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti, znaky trestného činu hanobenia národa, rasy a presvedčenia alebo znaky trestného činu podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti. Kompetenciou Rady pre mediálne služby tiež nie je posudzovať pravdivosť či opodstatnenosť tvrdení alebo teórií, ktoré nie sú podložené faktami alebo vedeckými dôkazmi (napr. tzv. „konšpirácií“ či „konšpiračných teórií“), ak tieto tvrdenia súčasne nenapĺňajú vyššie uvedenú definíciu „nelegálneho obsahu“.

Zároveň však podľa ods. 3 písm. q) § 110 zákona o mediálnych službách patrí do pôsobnosti regulátora spolupracovať s on-line platformami na zdieľanie obsahu pri efektívnom, proporcionálnom a nediskriminačnom uplatňovaní pravidiel poskytovania ich služieb (tzv. komunitné štandardy alebo iný súbor zásad pre používateľov). Poskytovateľ obsahovej služby je pritom podľa § 152 ods. 8 zákona o mediálnych službách povinný poskytovať regulátorovi túto súčinnosť a na tento účel mu na vyžiadanie poskytovať informácie aj umožniť zriadenie prístupu k svojej službe tak, aby bol výkon týchto činností čo najefektívnejší.

Podávateľ namieta príspevok – obsah videa na platforme YouTube, subjekt: (subjekt: **Google Ireland Limited, Gordon House, Barrow Street, Dublin 4, D04 E5W5, Írsko**), ktorý podľa názoru podávateľa šíri nepravdivé informácie a konšpirácie. Podávateľ neuviedol, či realizoval nahlásenie obsahu príspevkov danej platforme.

Podávateľ v podnete uviedol link na video na platforme YouTube s názvom „*Bude južný Zemplín slovenským Donbasom?*“, ktorý bol uverejnený na kanáli Zemplínsky Dialóg. Podávateľ namieta obsah daného kanála, ktorý údajne šíri polopravdy a dezinformácie.

Namietaný príspevok (video) uverejnený na platforme YouTube obsahuje rozhovor dvoch ľudí - moderátora a host'a v diskusnom štúdiu. Zároveň podávateľ v predmetnom podnete uviedol, že na základe obsahu daného videa by mal byť autor videa sankcionovaný. Na základe týchto skutočností Rada skúmala, či predmetný príspevok môže predstavovať nelegálny obsah v zmysle Zákona č. 264/2022 Z.z.

Kancelária sa daným podnetom zaoberala na základe ustanovenia **§ 151 ods. 3.:** *Podnet týkajúci sa nelegálneho obsahu musí obsahovať odôvodnenie, prečo môže predmetný obsah predstavovať nelegálny obsah, a musí byť z neho zrejmé, o aký konkrétny obsah ide. Podnet týkajúci sa nelegálneho obsahu musí obsahovať aj dátum poskytnutia obsahu a názov platformy na zdieľanie obsahu alebo obsahovej služby nevyžadujúcej oprávnenie podľa tohto zákona, najmä elektronickej periodickej publikácie, spravodajského webového portálu alebo agentúrneho servisu, v rámci ktorých bol nelegálny obsah poskytnutý.*

Predmetný podnet sa týka rozhovoru, ktorý obsahuje informácie o možnom skupovaní pôdy a iného majetku na území SR spoločnosťami blízkymi maďarskej vláde a zároveň obsahuje zmienky o možnom hroziacom etnickom konflikte a riziku zmeny hraníc SR. Predmetný obsah Kancelária preto posudzovala na základe **§ 151 ods. 2 písm. d)** *Nelegálnym obsahom sa na účely tohto zákona rozumie obsah, ktorý napĺňa znaky trestného činu popierania a schvaľovania holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti, trestného činu hanobenia národa, rasy a presvedčenia alebo trestného činu podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti*

Pri posudzovaní predmetného obsahu platformy z hľadiska možného výskytu nelegálneho obsahu (potencionálne podnecovanie k národnostnej nenávisti) v zmysle **§ 151 ods. 2 písm. d) Zákona o mediálnych službách** Kancelária vychádza ďalej z ustanovení **Zákona č. 300/2005 Z. z.:**

§ 424 ods. 1.: *Podnecovanie k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti*

Kto verejne podnecuje k násiliu alebo nenávisti voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich skutočnú alebo domnelú príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, pre ich skutočný alebo domnelý pôvod, farbu pleti, sexuálnu orientáciu, náboženské vyznanie alebo preto, že sú bez vyznania, alebo verejne podnecuje k obmedzovaniu ich práv a slobôd, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

Kancelária preverovaním zistila, že predmetný rozhovor obsahuje pasáže, ktoré majú kontextuálny súvis s tvrdeniami, ktoré podávateľ spomína vo svojom podnete. Rozhovor sa vo svojej podstatnej časti venuje regiónu južného Zemplína a nedostatočnej podpore a minimálnemu záujmu zo strany vlády, štátu a predstaviteľov politických strán o rozvoj tohto regiónu ako aj o nevyužitom potenciáli regiónu, hlavne v oblasti geotermálnej energie a podpory turizmu. Ako jeden z následkov tohto prístupu sa okrem iného v rozhovore spomína prejavovaný záujem a finančná podpora zo strany maďarskej vlády. Podávateľ vo svojom podnete uvádza, že v predmetnom rozhovore sa hovorí, že „Maďarsko kúpilo nejaké slovenské územie“. Explicitne je v rozhovore uvedený jeden príklad, keď mala údajne „firma blízka maďarskej vláde“ odkúpiť kaštieľ v obci Veľký Kamenec potom, ako „slovenská vláda neprejavila záujem o kúpu tohto kaštieľa“.

„Rastislav Čurma: „To znamená.. Či už eurofondy alebo, alebo priamo z Maďarska. Viem, že aj teraz, myslím, že dva týždne to je, kedy nejaká firma, ktorá má byť ovládaná vlastne ako maďarským štátom, si kúpila kaštieľ Veľký kamenec. Je tam hrad, pod ním je kaštieľ. Kaštieľ je v dezolátnom stave. Slovensko dostalo ponuku odkúpiť ten kaštieľ.“

Marek Boka: „Fakt?“

Rastislav Čurma: „Nereflektovalo. Kúpila to firma, ktorá..., mala by patriť maďarskej vláde, to znamená... Čo je správne? Nechať to padnúť? Ved' je to, ved' je to škoda proste, ako jednoducho...“.

Na inom mieste rozhovoru diskutujúci vyjadrujú obavu že slovenské štátne orgány odmietajú riešiť problémy tohto regiónu z dôvodu vysokého zastúpenia maďarskej menšiny. „Ja si myslím, že slovenský štát to odpísal ako územie maďarskej národnostnej menšiny, to znamená, nebudeme tam dávať peniaze, lebo sú to Maďari. Maďari nie sme, a 20 percent občanov mesta si môže písať, pretože vlastne...“

Mimo týchto vyjadrení Kancelária nezaznamenala iné vyjadrenia, ktoré by mali obsahovať informácie o tom, že Maďarsko kúpilo nejaké územie na území Slovenska. V rozhovore sa len spomína, že „slovenský štát „odpísal“ toto územie“ tým, že o neho nejaví záujem“.

Na základe výsledkov analýzy Kancelária dospela k názoru, že predmetný príspevok po formálnej a obsahovej stránke neobsahuje také informácie, ktoré by mohli byť v rozpore s niektorým z príslušných ustanovení § 424 ods. 1. Zákona č. 300/2005 Z. z., na základe čoho sa ďalej Kancelária domnieva, že predmetný príspevok uverejnený pod súkromným profilom na platforme Facebook **nesplňa kvalifikačné kritériá pre nelegálny obsah** podľa ustanovenia § 151 ods. 2 písm. d).

Kancelária preto v zmysle ustanovenia § 152 ods. 6.: „Ak regulátor nezačne konanie o zamedzení nelegálneho obsahu a podnet týkajúci sa nelegálneho obsahu ani neodloží, regulátor označí podnet týkajúci sa nelegálneho obsahu za neopodstatnený a upovedomí o tom podávateľa“, domnieva, že podnet je možné označiť za neopodstatnený.

ZÁVER:

Na základe uvedeného sme toho názoru, že predmetný príspevok publikovaný na platforme YouTube **nenapĺňa definíčné znaky podľa ustanovení § 151 ods. 2. Zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách.**

Podnet na preverenie preto navrhujeme na základe § 152 ods. 6. Zákona č. 264/2022 Z. z. **o mediálnych službách** posúdiť ako **neopodstatnený.**

Popis posudzovaného obsahu k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. (podnet na preverenie č. AO-RPMS/2023/00241)

Služba: YouTube

Dátum poskytnutia obsahu: 8. 6. 2022

http adresa:

<https://youtu.be/P8VrRsFZ214>

Predmetný namietaný príspevok je video na kanáli Zemplínsky Dialóg na platforme Youtube, ktorý obsahuje rozhovor dvoch ľudí – moderátora a hosťa.

Začiatok videa obsahuje úvodnú znelku „Som Marek Boka a toto je Zemplínsky dialóg“ a nasledujú krátke pár sekundové ukážky uskutočnených rozhovorov s rôznymi hosťami z minulosti. Po uvedených ukážkach nasleduje rozhovor moderátora Mareka Boku s hosťom Rastislavom Čurmom.

Prepis videa:

Marek Boka: „Prijemný letný deň všetkým sledovateľnom Zemplínskeho dialógu. V dnešnom dialógu tu máme aktivistu z južného Zemplína Rastislava Čurmu, ktorý sa z..., ktorý sa k nám prisťahoval.“

Rastislav Čurma: „Tak.“

Marek Boka: „Aké, aké to je pre čistokrvného Slováka žiť v maďarsky hovoriacom regióne? Vy ste sa priženil do Veľkého..., do Kráľovského Chlmca.“

Rastislav Čurma: „Tak.“

Marek Boka: „Hovorte.“

Rastislav Čurma: „Priženil som sa tam a je to také, je to ťažké. Je to ťažké, aj ľahké, pretože vlastne tým, že som maďarsky nehovoriaci, vlastne sem – tam dostávam pociť, že tam nepatrím, sem tam je to také, že vlastne je to o ľuďoch. Aj tam je to o rôznych pohľadoch, o rôznych generáciách, je generácia, ktorá je srdcom jednoducho v Maďarsku, hej ako a jednoducho tam aj zostane. Zás na strane druhej vidím aj teraz, že aj s mladými je problém v tom, že čerství absolventi škôl a neovládajú náš slovenský štátny jazyk. To znamená, aj čo sa týka zamestnanosti, vidím to aj ako podnikateľ, je niekedy problém nájsť vhodného uchádzača, pretože aj keby bol hodný, firma ktorú mám tak operuje vlastne po celej Európe a jednoducho ten slovenský jazyk je potrebný. A ten človek je, pardon za výraz, neu.. neúčinný alebo nepoužiteľný pre mňa...“

Marek Boka: „Nezamestnateľný... Pre slovenský trh.“

Rastislav Čurma: „To znamená, myslím si, že región sa trochu separuje, selektuje v tom, že..“

Marek Boka: „Čiže máte pocit, že ten južný Zemplín žije tak trochu v svojej bubline, v maďarskej bubline?“

Rastislav Čurma: „Myslím si, že južný Zemplín netuší kde, kam patrí. To znamená, Slovensko ho trochu možno zanedbáva, pretože vidím, že za 30 rokov región len upadá a mohlo by to byť iné, pretože má svoje krásy a, a svoju hodnotu. Na strane druhej je tam podpora, jasná podpora z maďarskej strany, kde vlastne ako Maďarsko ako také si podporuje v úvodzovkách svojich, takže je to také, je to taký mačkopes. Oni na to majú výraz, že Tengerimalac, morské prasa, to znamená ani morské, ani prasa.“

Marek Boka: *(smiech)* „No dobre, ale to to, že, to že tam prevláda tá maďarská menšina, na jednej strane je to normálne, je to prirodzené a.. chcete povedať, že tam nie sú vôbec príležitosti pre, pre slovensky hovoriacich ľudí, resp. ako vlastne tam funguje slovenská kultúra? Neni to tak trošku chyba aj nás Slovákov, respektíve slovenskej vlády, že tie teda tie problémy sa tam zväčšujú?“

Rastislav Čurma: „Región, región je určite zanedbávaný. To znamená, už vidím, ja osobne, mne napríklad prvé čo, som človek, ktorý je takmer 30 rokov v doprave, vidím absenciu vôbec prepojenia napríklad na Ukrajinu. Neďaleký Čop, keď do tak, keď sa tak zoberie z Kráľovského Chlmca to je možno nejakých 20-25 kilometrov vzdušnou čiarou a chýba mu prepojenie. Pomohlo by to celému regiónu. To znamená, teraz v tejto kríze by sa to ukázalo ešte viac. Na strane druhej...“

Marek Boka: „Čop je aké veľké mesto?“

Rastislav Čurma: „Čop? Netuším. Ale je to veľké mesto.“

Marek Boka: „Čiže proste jak my, my plačeme za tým, že je slabé prepojenie s Užhorodom, tak vy proste cítite, že, že tam chýba prepojenie s ukrajinským Čopom.“

Rastislav Čurma: „Určite chýba. Pretože z Čiernej nad Tisou do Čopu je vidieť a vlastne jediná možnosť ako sa tam dostať je cez maďarský Záhon, to znamená nejakých 70 kilometrov dookola, pokiaľ nie je funkčná kompa, alebo cez Užhorod. Čož je proti logike, pretože vlastne tam železničné, železničné prepojenie existuje, je pravda, že vykládka možno momentálne v poslednej, v kontexte posledných udalostí trošku zaberá, ale upadá to tam, pretože takisto sa veľa vecí, tak jak, presmerováva na Maďarsko, kde sú, kde sú veľké terminály a tým pádom trpíme aj my. To znamená, chýba tam tá, chýba nejaká tá vízia, to..“

Marek Boka: „Tá cezhraničná spolupráca.“

Rastislav Čurma: „Jednak cezhraničná spolupráca a ona na papieri možno nejak funguje, možno v nejakých tých projektoch, ale nejaká tá naozajstná spolupráca, kedy vlastne by jeden región mohol byť prínosom tomu druhému, tak tá absentuje.“

Marek Boka: „V Čope je takisto maďarsky hovoriaca menšina?“ Alebo..

Rastislav Čurma: „Áno.“

Marek Boka: Čiže vlastne, pomohlo by to, určite by to pomohlo, je tu blízkosť jazykov, slovenčina, ukrajinčina, maďarčina na jednej strane, na druhej strane..“

Rastislav Čurma: Prepojenie existuje, to znamená, poviem to takto... Ja posledné roky, nie posledné roky, ono to, ono to tak je furt, aj fakticky aj ja som z Kráľovského Chlmca odišiel pred x rokmi, ale vrátil som sa a vidím čo mladé zutekalo, a čo staré nevládalo. To znamená, čo je mladé a dohovori sa či už slovenským jazykom alebo aj nejakým cudzím jazykom, tak jednoducho z regiónu utečie, a zostávajú mladí ľudia, ktorí sú buď to limitovaní jazykovou výbavou, to znamená že, aj keď sú absolventi, čerství absolventi škôl, tak neovládajú slovenský jazyk, a bohužiaľ toho tam je veľa. Alebo vlastne ako sú naviazaní na to, že musím doopatrovať rodičov alebo tak. Po prípade je to o tom, že ten človek nepôjde nikam, pretože jednoducho tam som doma a nikam inam nepotrebujem.“

Marek Boka: „Ja čo som počul, že v podstate mladí ľudia, ktorí chcú ísť na vysokú školu, tak proste, keď sú Slováci, idú do Bratislavy na západné Slovensko, kde už ostanú, alebo idú do Budapešti, keď hovoria maďarským jazykom a tam takisto ostanú. Čiže, tak či tak, je to vlastne pasca pre región, lebo tí mladí vlastne, je tam obrovský odliv mozgov. Je to tak?“

Rastislav Čurma: „Je. Je a je to škoda, je to škoda pre celý región, to znamená pre celý ten trojuholník, bývalý zlatý trojuholník a mne osobne tam chýba aj absencia nejakej tej bližšej spolupráce, to znamená skôr nejakej tej mikroregionálnej spolupráce, to znamená vytvoríme si niečo a poďme do niečoho spoločne a dotiahnime to tam a je to také zase ako tak jak, tak jak ste, tak jak ste povedal. Ako toto čo zostáva v Maďarsku, zostane v Maďarsku. To znamená, nikto nikoho neprinúti ako má rozprávať, každý rozpráva tak ako tak jak mu zobák narástol. Ja keď tam spustím zemplínštinu, tak to sa nechytia ani Slováci. Takže je to také... Vidím to, vidím

to ako hlavný ten problém nejak tak priradiť sa vôbec k čomu patrím. To znamená, cítíme sa ako Maďari ale v Maďarsku nie sme, sme na slovenskom území. Zase...“

Marek Boka: „*Cítíme sa byť Slovákami a Slováci...“*

Rastislav Čurma: „*Čo sa, čo sa týka Slovenska, sme na slovenskom teritóriu, ale ...*

Marek Boka: „*Nie sme...“*

Rastislav Čurma: „*Vlastne ani Zemplín, Zemplín berieme jak Maďarsko proste až po Humenné, alebo ja neviem, hej, ako proste, a je to chyba toho Zemplínu, že neinklinuje, to znamená, vidím že aj s prepojením na v úvodzovkách blízke Michalovce, je to o tom že, jednoducho mohol by ten, ten región sa pohnúť. Do Maďarska sa nepohne pretože Maďarsko má problém samo so sebou, to znamená turisticky áno, tá Pusta funguje, povedal by som, respektíve, keď si zoberieme či už využívanie geotermálov Kisvárda, Savaspatak, je tam v okruhu 50-tich kilometrov asi 5 alebo 6 aquaparkov. Tuná..*

Marek Boka: „*Do... dole na maďarskej strane, ano?“*

Rastislav Čurma: „*Tuná nie je nič. Za maďarskou hranicou...*

Marek Boka: „*Áno...“*

Rastislav Čurma: „*To znamená, Maďarsko.. stále ja to beriem tak, že je to stále o veľkej zodpovednosti, či už toho regionálneho politika alebo celkovo miestnej vlády, pretože ona musí rozhodnúť kam sa ten región pohne. Pokiaľ región má víziu, a ideme do turizmu, je to vidieť na maďarskej strane, že to funguje. Prečo to nefunguje u nás? Ten geotermál je, proste pamiatky sú, sú tam zaujímavosti, 5 riek a tak ďalej, medzibodrožie a použiť, to znamená, je to také... Je aj tam čo pozrieť. Hej ako Chlmec z tých troch miest zlatého trojuholníka, si myslím, že ma asi takú najpred... naj pozíciu a mohol by byť lídrom pretože Kapušany beriem ako mesto, ktoré bolo postavené pre EO Vojany, to znamená a Čierna nad Tisou zase pre železnicu. To znamená, boli to také umelé socialistické mestá, kdežto ten Chlmec, ten by mal byť taký...*

Marek Boka: „*aj tak historicky trošku pôsobí pekne...*

Rastislav Čurma: „*tak, áno...*

Marek Boka: „*aj tak tak malebne, tak romanticky by som povedal, keď som pár krát cez neho chodil.. Leles takisto. Proste..., no dobre, ja, ja často vyčítam Košiciam, resp. Košickému kraju či v minulosti, alebo aj teraz proste že nevy..., nevyužívava.. nevie využiť ten potenciál Michaloviec, takisto vládne Slovenskej republiky, tejto, alebo predchádzajúcej... No a vy, vy to vnímate rovnako? Po prípade že sme... Kráľovský Chlmec patrí pod okres Trebišov.*

Rastislav Čurma: „*Pod okres Trebišov...“*

Marek Boka: „*A cítite absolútne nezaujím, hej proste z Trebišova...*

Rastislav Čurma: „*To je, to je, to je ďalší problém čo vidím, pretože vlastne, ja neviem, keď pôjdem do Prešovského kraja, prejdem Prešov, Sabinov a ta ďalej, idem z okresu do okresu nad 20 kilometrov, z Čiernej nad Tisou je to do okresného mesta 80. To znamená, už sa tam, odtiaľ sa sťahujú inštitúcie, proste ako rušia sa, rušia sa niektoré úrady a tak, to znamená, je to, nie je to prínos, je to, je to mínus to, je to ďalší, ďalší mínus...*

Marek Boka: „*Myslíte, myslíte, myslíte ten okres, myslíte ten okres, že je, že je umelo vytvorený, ako keby také eL-ko..*

Rastislav Čurma: „*Čo viem tak sa Kapušany s Chlmcom nevedeli dohodnúť, pokiaľ sa nevedeli dohodnúť, vlastne dopadlo, to tak ako to dopadlo. Možno to bolo rozhodnutie na vládnej úrovni, čo sa týka, ja neviem ďalšieho maďarského okresu, alebo maďarsky hovoriaceho okresu, netuším.. Realita je taká že pokiaľ chcem ísť na úrad, mám tam 60 kilometrov.“*

Marek Boka: „*Dobre, a čo by bolo riešením podľa Vás? Čo by bolo hlavným prínosom?*

Rastislav Čurma: „*Ja vidím prínos vyslovene naozaj, naozaj takú tú skutočnú spoluprácu regiónu. Nech si uvedomia, že sú na slovenskom území, nech sa začnú zaujímať naozaj o to že Michalovce by mali byť bližšie, bližšie regionálne...*

Marek Boka: „*Dobre...“*

Rastislav Čurma: „*Hej, vlastne ako, je to také..*

Marek Boka: „Rozumiem, čo chcete povedať. No dobre, ale, ale, to je v prvom rade chyba centier či už Michaloviec, následne Košíc alebo Bratislavy, že, že kašleme na, na tento región respektíve nevieme využiť jeho potenciál. Na druhej strane aspoň z časti, sa snaží jeho potenciál využiť maďarská strana, aspoň niekto.“

Rastislav Čurma: „Toto čo vidím, vidím skôr vo význame využívania maďarskej národnostnej menšiny možnosti čerpať peniaze.“

Marek Boka: „Eurofondy.“

Rastislav Čurma: „To znamená.. Či už eurofondy alebo, alebo priamo z Maďarska. Viem, že aj teraz, myslím, že dva týždne to je, kedy nejaká firma, ktorá má byť ovládaná vlastne ako maďarským štátom, si kúpila kaštieľ Veľký kamenec. Je tam hrad, pod ním je kaštieľ. Kaštieľ je v dezolátnom stave. Slovensko dostalo ponuku odkúpiť ten kaštieľ.“

Marek Boka: „Fakt?“

Rastislav Čurma: „Nereflektovalo. Kúpila to firma, ktorá..., mala by patriť maďarskej vláde, to znamená... Čo je správne? Nechať to padnúť? Ved' je to, ved' je to škoda proste, ako jednoducho...“

Marek Boka: „Čiže cítite absolútny nezáujem, cítite absolútny nezáujem slovenského štátu o toto územie...“

Rastislav Čurma: „Ja si myslím, že slovenský štát to odpísal ako územie maďarskej národnostnej menšiny, to znamená, nebudeme tam dávať peniaze, lebo sú to Maďari. Maďari nie sme, a 20 percent občanov mesta si môže piskať, pretože vlastne...“

Marek Boka: „Ale je to, je to na škodu pre každého...“

Rastislav Čurma: „Je. Všetci prehrávame. Prehrávame všetci, prehráva celý ten región, aj Michalovce, ako také, poviem takto, aj ľudia z Michaloviec, pochádzam odtiaľto, respektíve z okolia, sa raz okukajú aj Šíravy, aj Morského oka...“

Marek Boka: „Chápem, áno.“

Rastislav Čurma: „... aj všetkého ostatného a môžu si ísť pozrieť iné veci ktoré sú... Je tam previazanie na tokajskú oblasť...“

Marek Boka: „Áno...“

Rastislav Čurma: „Problém je v tom, že vidím, tak jak Šírava bola niekedy pod OSCAR, a malo to jedného úradníka, a teraz to je o dedinách, ktoré kvázi nekooperujú a trpí celá Šírava a celý Zemplín a celé Michalovsko.. Toto isté je tam. To znamená, niekto, niekto robí niečo s vinicami, ale už nespolupracuje na tom že, keď tam aj dotiahneme turistu, potrebujeme ho nechať. Zase pôjdem do Tokajskej oblasti, sme takisto, máme takisto priznanú tokajskú oblasť...“

Marek Boka: „Áno...“

Rastislav Čurma: „...ale nemáme to na kvalite služieb a všetkého rozvinuté tak, ako na tej druhej strane. To znamená, toto nedobehneme, ani keby nám bežali oproti. Na toto nie sú peniaze, pretože...“

Marek Boka: „Mne...“

Rastislav Čurma: „Toto peniaze neurobia, toto je o ľuďoch.“

Marek Boka: „Hej. Mne strašne veľa ľudí, ktorí žijú na južnom Zemplíne, či už sú to Slováci alebo Maďari, tak mi ho..., tak sú nahnevaní, aj samotní Maďari, sú nahnevaní, že Slovensko ten región odpísalo, a jak ste povedali, že prehrávame všetci... A neskončí to náhodou tak, že pri prvom nejakom väčšom európskom konflikte, ktorý svojim spôsobom hrozí každú chvíľu, to územie sa nejakým spôsobom zase pričlení k Maďarsku? Neodpísali my sme to územie dopredu? Už sa to pýtam tretí krát.“

Rastislav Čurma: „Ja viem, ale odpísali sme ho. Odpísali sme ho a bojím sa toho, že toto bude náš slovenský Donbas alebo Luhansk, hej? To znamená ako vyslovene, ja by som sa bál toho, že tam sú ľudia, ktorí jednoducho sú za tú maďarskosť alebo proste ako za...“

Marek Boka: „Ale v podstate im ani neni čo vyčítať, keď sme, keď sme ich v tom nechali.“

Rastislav Čurma: „*Toto je, toto je v nich. To znamená akože, toto ich nikam takisto neposunie. To znamená k čomu to príde... Budeme jak ja neviem, Kréta..*“

Marek Boka: „*No dobre, dobre... Na jednej strane dostávajú aké-také peniaze od Orbána, na druhej strane nedostávajú žiadne peniaze na žiadne projekty.*“

Rastislav Čurma: „*Toto je, toto je, toto je problém, ktorý vidím. To znamená, mal som napríklad...*“

Marek Boka: „*Je tam, je tam nejaká kultúra slovenská? Chodí, chodia tam nejaké divadelné..., chodí tam Radošinské naivné divadlo napríklad? A tak ďalej a tak ďalej.*“

Rastislav Čurma: „*Vytýkam, vytýkal som mestu ako občan slovenskej národnosti veľa vecí. Vytýkal som im napríklad to, že 80 percent obsahu mestských novín, ktoré platím aj ja z daní, vlastne je v maďarskom jazyku. Keď si chcem niečo prečítať, musím cez google translator a tak ďalej. Festiály, ktoré sa robia sú väčšinou podporované z KULT MINOR-a. To znamená zase Fond národnostných menšín, aj teraz tam bola divadelná paleta, myslím že z 15-tich predstavení bolo jedno slovenské. To znamená, o čom to je? Na strane druhej je to voľbou, je to voľbou aj tej, tej mestskej vlády alebo, ako, ako takej. To znamená...*“

Marek Boka: „*Mestského zastupiteľstva...*“

Rastislav Čurma: „*Mestského zastupiteľstva, respektíve samosprávy v meste hej? To znamená, vidím že neďaleké Veľké Kapušany už nejdú tak na tú národnostnú nótu, či už je to tým ako umelé mesto a ľudia, ktorí robili v elektrárnach to poslovenčili. Aj Čierna nad Tisou tá si, už z môjho pohľadu žije svoj vlastný život, to znamená, dožíva.. Tam pokiaľ sú železnice, tak to ešte ako tak pôjde, pokiaľ nie, to mesto zomrie. Ja nevidím žiadnu...*“

Marek Boka: „*Mesto duchov, doslova..*“

Rastislav Čurma: „*Ja nevidím žiadnu víziu proste ako v tom, že naozaj, že sa spoja mestá, že sa spojí región, samospráva, či už Zemplín, KSK, Slovensko ako také. Hej vlastne, nádherná oblasť s pekným prostredím nemá meter cyklochodníka. Aj, aký zmysel má, že si nejaká obec urobila (nezrozumiteľne) cyklochodník a vlastne ďalej to nepokračuje. Aj jedna a päť obcí napravo a päť obcí naľavo nemá nič. Aj to, že nevyužívame geotermál, aj v súčasnosti už len keď si zoberieme proste ako tie...*“

Marek Boka: „*Ste mi hovorili, že geotermálny vrt, že tam je v podstate na každom, v podstate na každom kroku a je to pár metrov pod zemou.*“

Rastislav Čurma: „*My sme, my sme v srdci termálu, pokiaľ viem, to znamená, Bešeňová myslím, že bola vrtaná takmer na 2 kilometre, Thermalpark myslím, že na kilometer a pol, u nás je to myslím 650 metrov. Prieskumné vrty sa robili. Zase, z rozprávania viem tak, že upustilo sa od toho pretože klesol tlak na maďarskej strane. Či to tak je, či tam je nejaká dohoda, o tom môžem len fabulovať.*“

Marek Boka: „*A na, a na slovenskej strane je.., ten tlak nikdy nebol.*“

Rastislav Čurma: „*Nebol, ale keby jednoducho poviem takto, viem že bola snaha vybudovať aquapark v Levesi a bolo by to nádherné. Proste kláštor (nezrozumiteľné), Tisa, resp. Latorica, a jednoducho ten región má svoj potenciál. Do oddychu, do relaxu, do turizmu, poľnohospodárska činnosť, (nezrozumiteľné).*“

Marek Boka: „*Keď, keď, keď môžem poradiť. Ten istý, ten istý problém bol na Zemplínskej Šírave. Dlho, dlho tu čakali, čakalo mesto, obce, že niečo také sa vybuduje. Chodili za jednotlivými vládnymi predstaviteľmi do Bratislavy, aby sa tu niečo urobilo. Pokiaľ ja viem, tak sa chodi.., chodillo sa aj za Kollárom, a sa mu navrhovalo, že urobte, urobte ten termálny, thermalpark na Zemplínskej Šírave a on povedal že „moji chlapci to prepočítali“ a že „mne sa viacej oplatí vybudovať niečo také v Slovinsku než na ďalekej Zemplínskej Šírave“. Až potom vzniklo, že pár podnikateľov v Michalovciach sa našťvalo a z vlastných peňazí bez jedného eura eurofondov postavili thermalpark Zemplínska Šírava, ktorý de facto v hodine dvanástej zachránil Zemplínsku Šíravu, a možno že niečo také by, možno že tí ľudia, tí podnikatelia vo*

vašom regióne, by si tiež mali uvedomiť, že nikto iný než oni sami ich, ich nespasí. Len, len je to samozrejme, je to veľmi ťažké...“

Rastislav Čurma: „Problém vidím..., ja vidím, ja vidím, nie, takto...“

Marek Boka: „...bez vlády sa to prakticky nedá...“

Rastislav Čurma: „Takto. Ja vidím problém v jednej inej rovine, to znamená jednak mecenášstvo starých strán, to znamená Most-Híd, už fakticky zomierajúcich, odchádzajúcich, ja neviem...“

Marek Boka: „Áno...“

Rastislav Čurma: „A hlavne to znamená, to nie je o tom, že tam je o nejakej tej slobode alebo sa dočkáte podpory. Pozor, toto zas nie. To znamená, je tam napríklad podnik, neviem či ho môžem menovať... Mäsobodrožie...“

Marek Boka: „Kľudne menujte...“

Rastislav Čurma: „Druhý rok, druhý rok sa snažia proste ako o výstavbu svojho vlastného závodu. Nedočkali sa.. mesto, mesto im za dva roky nevie schváliť ani zmenu územného plánu. Keď mi niekto do mesta ako je Kráľovský Chlmec príde s tým, že tam chcem preinvestovať niekoľko miliónov, zamestnávam tam ľudí, fungujem a potrebujem sa rozvíjať, mám pozemok, na ktorom stáli niekedy budovy, ktoré sa zbúrali a vlastne ako územný plán hovorí o tom, že tam nie je možná výstavba nových len rekonštrukcia starých, ktoré neexistujú a mesto to nevie zmeniť za dva roky...“

Marek Boka: „Prečo, prečo to je tak?“

Rastislav Čurma: „Neviem. Benzínka určitá nám vyrástla za niekoľko mesiacov. To znamená, toto šlo. Je to, je to o tom pozadí. To znamená, keby že som bol... poviem takto..., keď som vo vedení mesta, tak je to o tom, že príde.. keď mi príde niekto miestny a povie „potrebujem sa rozšíriť“, ja mu vyčlením ľudí, ktorí mu budú robiť to, že by to jednoducho šlo a nie že dva roky firma počúva, „nemôžete stavať“. Lebo nemáme zmenený územný plán.“

Marek Boka: „Dobre. Čiže vy tvrdíte, že je tam silné politické pozadie maďarských strán...“

Rastislav Čurma: „Nie je to len o maďarských stranách, je to o tých mecenášoch, ktorí tam za tým sú. To znamená, áno je to...“

Marek Boka: „No dobre, ok. Prehodíme kartu. A teraz.. Aký, aký vplyv tam majú klasické štandardné slovenské strany? Respektíve majú tam nejakých svojich regionálnych zástupcov? Videli ste ich tam niekedy pred voľbami? Či ten región jednoznačne odpísali, že, že tam nemá zmysel chodiť pre dvadsať percent...“

Rastislav Čurma: „Spomínaný Boris nám prišiel zachrániť nemocnicu, to znamená, ten prišiel s tým že, dúfajme, že nám to zdvihne pôrodnosť, ale ten nám prišiel zachrániť nemocnicu tak ako chodil zachraňovať všetky nemocnice, a pokiaľ viem, tak nemocnica už je zachránená. Ale inak Slovensko ako také, ja hovorím, absentuje mi tam podpora čohokoľvek, ja už neviem či som tam za agenta SNS, nedaj bože, hej, ale, ako jednoducho... naozaj, poviem to takto, vidím to, vidím to na tom... Oslavuje sa maďarský štátny sviatok, budiš príhovor primátora, ja neviem aký príhovor na Facebooku, a tak ďalej. Slovenské štátne sviatky ani netuším, že existujú hej? To znamená zase.. je to v prvom rade o rozhodnutí, o nastavení a o všetkom..., o histórii a ja to beriem. Ale pokiaľ človek vie, alebo chce vedieť kam by mal ísť, mal by sa vedieť pozrieť kde bol a kde, a kam sa posunul. A toto si myslím, že chýba tá sebareflexia. Pretože ten región za tridsať rokov len upadá. Bola tam nábytkáreň, mliekareň, pekáreň, všetko ostatné, nič nie je. Všetko padlo, jednoducho, áno...“

Marek Boka: „Ok. Čiže, berme, sú teraz, dajme dve také extrémne scenáre. Jeden extrémne..., ja poviem ten extrémne pesimistický a Vy mi ho buď vyvrátite alebo potvrdíte a potom skúsím od Vás poprosiť ten extrémne optimistický. Ten extrémne pesimistický je, ako som už spomínal, že pri nejakom zhone, nepokojoch, pri proste zmene nastavenie v Európe a pomerov, môže sa stať, že to južné Slovensko, južný Zemplín, v nejakom referende, opäť sa bude pričlenené k južnému Slovensku?“

Rastislav Čurma: „Určite. Ako k Maďarsku.“

Marek Boka: „K Maďarsku.“

Rastislav Čurma: „Áno. Určite. Určite by tam takéto niečo prešlo, pretože viem jak tam prebiehajú voľby a kampane. Takže ako jednoducho prešlo by...“

Marek Boka: „No dobre. Aha. A skúsme teraz, skúsme teraz povedať nejaký ten, z vašej strany nejak, čo, čo by pomohlo, ten optimistický scenár. Skúsme sa na to pozrieť.“

Rastislav Čurma: „Optimistický scenár? Ja, ja osobne by som využíval napríklad v momentálnej situácii práve to bohatstvo toho regiónu. To znamená, ten región, mám prechodený celý svet. Za tých 25 rokov naozaj som videl toho veľa a viem, že každý štát má svoju priemyselnú bohatú časť, chudobnejšiu poľnohospodársku, turistickú a tak ďalej. Toto by mohlo byť, celý Zemplín si myslím, že je o tom, že by mohol žiť z turizmu ako takého. Popri poľnohospodárstve, ktoré nič iné neumožňuje. Nevyužívať geotermál, ktorý je či už na zábavu alebo na to, že nemusíme čerpať ruský plyn a ruskú ropu, pretože môžeme byť kúrení zdarma. Keby tento, toto bohatstvo bolo niekde pri Bratislave, prináša to miliardy. Pretože to je na východe a nemá z toho prospech konkrétny človek, tak sa na to kašle. Vedel by som si predstaviť naozaj zrušenie tej hranice, vo význame predovšetkým hranice na papieri, pretože hranice v nás ostanú asi stále, ale vedel by som si predstaviť, že spolupracuje aj ukrajinská strana, to znamená blízky Čop, že spolupracuje tam maďarská strana, ktorej by to mohlo byť tiež len na prospech, ešte na doladenie toho, čo tam má. Ved' my nemusíme stavať to, čo už niekde je. Nech tam tí ľudia idú. A my prídme s niečím iným, hej? Ktoré, ktoré, ktoré doplní, ktoré doplní toto, čo, čo, čo nie je tam.“

Marek Boka: „Proste... , čiže vlastne vzájomná kooperácia troch mikroregiónov, na ukrajinskej, maďarskej a slovenskej strane.“

Rastislav Čurma: „Tak. Ale na to nám, na to nám chýba hlavne po prvé prepojenie toho...“

Marek Boka: „...regiónu“

Rastislav Čurma: „Ukrajinského regiónu po slovenskej strane, pretože ani, ani, ani...“

Marek Boka: „Tá, tá schengenská hranica je, je obrovskou brzdou pre región?“

Rastislav Čurma: „Toto už je asi pravdepodobne nejaká taká, povedal by som, legislatívna otázka do ktorej nevidím, hej? To znamená, či by to Schengen umožňoval, neumožňoval, ja to beriem tak, Čop a Čierna nad Tisou sú prepojené železnicou. Aspoň lávka, keby tam bola pre peších. Nehovoriac o tom, že cesta by pomohla kompletne. Pretože cesta je o doprave, o prepojení a pokiaľ je to..., už to, už to prichádza proste, logistika, doprava, blbosti, to znamená, ako je to také...“

Marek Boka: „No dobre.... a je tam, je tam vôbec ešte tá intelektuálna sila v tých ľuďoch v tom regióne? Aby to dokázali vôbec sa tak nastaviť a pozrieť... , či, či je to už naozaj brutálny odliv mozgov, mozgov z toho regiónu...“

Rastislav Čurma: „Ono to nie je ani tak o odlive ako útlme. To znamená, aj mňa keď už niečo navrhujem... To nie je o tom „porozmýšľame nad tým“. Nie. Zavrhneme to, lebo to proste ako navrhol Čurma a hotovo.“

Marek Boka: „Hej.“

Rastislav Čurma: „Hej? Jednoducho.. Ale popri tom, ale popri tom nebudeme robiť nič. To znamená...“

Marek Boka: „Áno, to, to bežne poznám aj z tadial'. Čiže, áno? Mne ešte čo hovoria kolegovia, ktorí dole žijú, že viete, ja v Michalovciach rovnako vidím nevy..., nevyužitý potenciál Michaloviec, toho srdca Zemplína, a tí ľudia čo žijú dole tak mi hovoria, že „Marek to buď rád, že žiješ v Michalovciach, lebo že, toto je... toto je pre nás Amerika.“

Rastislav Čurma: „Áno.“

Marek Boka: „Je to naozaj tak? Je to naozaj taký extrém? Že keď prídete do Michaloviec, to je ako keď Michalovčan príde do Košíc?“

Rastislav Čurma: „Je. Je. Je to, je to, je to neskutoč...,“

Marek Boka: „To je strašné potom....“

Rastislav Čurma: „...je to, je to neskutočný extrém. Zoberte si vlastne... Podnikateľská, podnikateľská...“

Marek Boka: „Spústu ľudí dochádza z Veľkých Kapušian, aj z Kráľovského Chlmca do Michaloviec. To je preboha...“

Rastislav Čurma: „Áno.“

Marek Boka: „...za 500-eurový plat dochádzajú..., to je strašné.“

Rastislav Čurma: „Moja, moja spoločnosť preváža ľudí to technicko-priemyselného parku. To znamená...“

Marek Boka: „Každý deň...“

Rastislav Čurma: „My máme priemyselný park napríklad v meste, ale prevádzkujeme na ňom 10 rokov poľnohospodársku činnosť a strácajú sa nám odtiaľ peniaze, ale to je na iné video a na inú tému.“

Marek Boka: „Aha.“

Rastislav Čurma: „Takže ako je to jednoducho o tom, že je to problém vo význame, je, je cítiť..., aj ja pokiaľ chcem, povedal by som takto, pokiaľ sa chcem dobre najesť, musím do Maďarska alebo do Michaloviec. Aj pokiaľ chcem za kultúrou, najbližšie kino je Kišvarda, kde idú maďarsky hovoriaci, alebo Michalovce, kde idem ja a ostatní proste, ktorí si chcú pozrieť trebárs film v češtine alebo v slovenčine. A tak je to vlastne vo všetkom. Mne osobne vadí, že Kult Minor ako jediný podporuje, zase je možné, že len Kult Minor žiadame, to, do toho tak isto nevidím. Ale vadí mi, že festivaly, ktoré sa robia, alebo respektíve pokiaľ sa robia nejaké akcie, vyslovene sú len národnostne ladené a toto nepomôže k tomu prilákať tam ľudí. Aj v súčasnej situácii vlastne myslím si, že mesto absolútne nevyužilo potenciál toho, že môže prilákať odídencov z Ukrajiny a pokúsiť sa ich ukotviť. Či by zostali.. Mesto má svoju dušu, má svoje plusy, ale sú veľmi hlboko zakopané a nie je ich vidieť.“

Marek Boka: „Napriek tomu sa vrátim k otázke ktorú som položil. Čo by mala spraviť, čo by mali spraviť jednotlivé politické strany? Ja ich, ja to cítim, ich nezáujem. Ale jak hovoríte, u Vás to je brutálny nezáujem, to je brutálny nezáujem. Či už o voličov, o svojich vlastných voličov, ktorí by ich mohli voliť, potom a potom sa tie strany čudujú, že ľudia volia extrémistov, na jednej alebo na druhej strane.“

Rastislav Čurma: „Myslím..., nepozeral som si volebné výsledky, ale viem z rozhovorov, že ľudia, áno, nemajú problém podporiť aj extrémistické strany, ktoré pre nich neurobia nič. Čo by sa malo urobiť? Toto by sa malo celé zbúrať a začať od znova. To znamená, dalo by sa to urobiť ako nádherný pilotný projekt. Pilotný projekt toho, že vieme využívať našu matku Zem, to znamená začneme vykurovať, aj neviem, dajme tomu tri mestá geotermálom, proste ktorý, ktorý tam máme. A ukážeme, že áno, vieme urobiť jednoducho niečo iné. Môže sa, môže sa z toho vybudovať zóna, zóna relaxu. Ja sám som z podnikania unavený a musím utekať niekam inam, aby som mohol vypnúť. Najradšej by som bol niekde, kde nie je ani telefónny signál, napr. tuná musím mať vypnutý telefón a jednoducho, raz snívam, že raz vyhrám jackpot a kúpim si tam celú dedinu a jednoducho dám tam zbúrať elektrické stĺpy a BTS-ky a všetko ostatné.“

Marek Boka: „Ono, ono, ten južný Zemplín vyslovene tak pôsobí. Že, človek keď chce ujsť pred svetom, pred svetom, tak je to ideálne miesto.“

Rastislav Čurma: „Áno. Internet máme občas. Sem-tam. To znamená, vidím to, pretože vlastne ako pokiaľ, jednoducho výpadky signálu (nezrozumiteľne).“

Marek Boka: „Je pravda, je pravda, že, ale toto sa Vás ani nemusím pýtať... Slovenské rádia, že sú tam do..., veľmi ťažko chytajú a tak ďalej a tak ďalej. Proste je to na konci sveta.“

Rastislav Čurma: „To je toto, čo je jednoducho..., áno...“

Marek Boka: „Pre Slováka je južný Zemplín na konci sveta.“

Rastislav Čurma: „Práve ako, ono sa hovorí, že slovenské komentáre sa tam otáčajú, zas pozor všetky komentáre momentálne, pretože...“

Marek Boka: „Všetky, aj slovenské, aj maďarské...“

Rastislav Čurma: „To už... všetky komáre, všetky idú tam, pretože vlastne ako tým, že to je CHKO nie je možné robiť postreky a je to obmedzené, takže ako množíme sa, dodajme turistu, teoreticky na pichačku by to mohlo byť akože začať ten región rozvíjať do pornopriemyslu alebo tak...“

Marek Boka: „Hej.“

Rastislav Čurma: „A to už som trošku odbehol...“

Marek Boka: „Áno, áno.“

Rastislav Čurma: „Ale jednoducho... Ten región má, má svoje, má svoje čaro a hovorím, vidím, že to čo, či už zoberiem geotermál, či zoberiem bohatstvo riek, všetko ostatné...“

Marek Boka: „Tokaj, tokaj...“

Rastislav Čurma: „Tokaj, pripojím... O dvadsať kilometrov ďalej to funguje. Päť kilometrov je Príbeník, prvá dedina, dobre, v poriadku, myslím, že je to (nezrozumiteľne), tam nie je nič, ale už potom KIšvarda, do Kišvardy myslím že je z Chlmca 28 kilometrov po ceste. A tam už to funguje. Takže ako naozaj, naozaj sa to dá. Dá sa..., chýba tam podpora. Chýba, chýba podpora...“

Marek Boka: „Skúsme, ale skúsme, skúsme aj niečo pozitívne povedať na tú maďarská stranu, čím je to že oni to vedia a my to nevieme? Sú podnikavejší? Sú...“

Rastislav Čurma: „Nie, je tam iná podpora štátu.“

Marek Boka: „Je tam iná podpora štátu.“

Rastislav Čurma: „Áno. Je to, je to o inej, podpore, môj názor, môj názor.“

Marek Boka: „Čiže, čiže chcete povedať, že to centrum Bratislava sa stará o svoje periférie?“

Rastislav Čurma: „Pre Bratislavu myslím že..., môj priateľ z Bratislavy mi povedal, že Vajnory už sú východ. Takže ako vlastne v Bratislave končia, končí záujem vo Vajnoroch, ešte pred dvomi rokmi to bol Senec, ale teraz už sú to len Vajnory. A jednoducho to, že existuje nejaký Kráľovský Chlmec..., pozrite si do slovenský Google. Myslím, že pred X rokmi tam pochodovala maďarská garda, tak sa o tom písalo a ešte nejaká vražda. Ale, že by vôbec vedeli, že, že existuje... Slovenský Tokaj máme, sme naňho hrdí, a nech zdochne.“

Marek Boka: „Ale nič viac, ale nič viac.“

Rastislav Čurma: „A nech zdochne. To znamená, akože nemá žiadnu podporu. Na to, že to, na to, že vlastne sú to dva regióny na svete myslím, že tuná táto časť a v Austrálii, tak je to hanba.“

Marek Boka: „No dobre. Teraz zase jedno, jednu moju uletenú myšlienku. Ja som veľkým zástancom Zemplínskej župy. A v podstate celý čas tvrdím, že nám by hrozne pomohlo keby všetky tie veci sme si tu spravovali sami. Či Hum...od, od Humenného, Svídnika až dole po Veľké Kapušany a Kráľovský Chlmec. Pomohlo by to, podľa Vás? Alebo by to bolo, zas je to iba zmena....“

Rastislav Čurma: „Určite, určite by to pomohlo. Pretože KSK ja vnímam len ako na nejakých billboardoch, keď je nejaká akcia a je tam že „akciu podporuje Košický samosprávny kraj“. Už celkove vidím problém v jeho práci. Čo, či už čo, či sa, či sa pozriem na infraštruktúru, to znamená mosty, cesty, hej? Stačí sa pozrieť vedľa do Prešovského kraja. Netvrdím, že aj tam sa nekradne, ale jednoducho tie cesty sú iné a jednoducho aj ten región, tak jak Košický kraj mal možno niekedy navrch, a ten Prešovský bol, povedal by som za, tá úloha sa podľa mňa vymenila. Menia sa ľudia...“

Marek Boka: „Ale...“

Rastislav Čurma: „A aj, aj budúcnosť...“

Marek Boka: „ako...opra..., opravujú, opravujú sa, opravujú sa teraz aj tie mosty a cesty v rámci Košického kraja, ale ja, ja to vnímam, že to centrum je ďaleko, ďaleko a, a problémy, problémy ľudí z Košíc sú tak vzdialené problémom ľudí v Michalovciach a v Kráľovskom

Chlenci, že to podľa mňa, hoc by tam bol úplne ideálny človek, Ježiš v úvodzovkách, tak to myslenie by alebo chod toho kraja by nedokázal zmeniť. To centrum, to centrum je ďaleko.“

Rastislav Čurma: *„Pokiaľ, pokiaľ by, pokiaľ by to, pokiaľ by to malo byť riadené z Košíc, tak áno. Tak je to nezmysel. To znamená, to Zemplínska župa aj ako Zemplín ako taký ako historická, ako historické územie by sa podľa mňa určite, určite vedelo...“*

Marek Boka: *„Máme po..., máme podobné problémy, podobného suseda Ukrajinu, ja cítim, že keď mi tu nedotia..., a o diaľnici ani nemá zmysel hovoriť. To, to proste, to je, to je science fiction.“*

Rastislav Čurma: *„Ona, ona raz, ona raz príde.“*

Marek Boka: *„Dobre. Ja by som to dneska ukončil. Chcel b som poďakovať všetkým divákovi, že to dopozerali a dúfam, že sa stretneme najbližšie za trošku optimistickjších a iných podmienok a... No nič, neostáva nám veriť, že nejakým spôsobom a časom sa ten región dokáže naštartovať.“*

Rastislav Čurma: *„Zmena prichádza stále zdola. To znamená, malo by to byť o uvedomení si ľudí ako takých, že toto ich...“*

Marek Boka: *„Ale, ale bez pomoci štátu...“*

Rastislav Čurma: *„Bez pomo..., bez pomoci to nepôjde, ale...“*

Marek Boka: *„...bez nastavení a bez nastavenia legislatívy...“*

Rastislav Čurma: *„Myslím si, že región by mal mať nejaké úľavy ako také, to znamená, verím že aj štát má, verím, že aj štát má možnosti, verím, že aj štát má možnosti ako také, aj únia ako taká, na to, že jednoducho vie sa vyselektovať určité územie, ktoré si zaslúži extra podporu.“*

Marek Boka: *„Hej. A nie že štát ešte hádže polená pod nohy samosprávam. A to je, to je problém celého Slovenska. Dobre.“*

Rastislav Čurma: *„Tak.“*

Marek Boka: *„Tak veľmi pekne Vám ďakujem, že ste prijali pozvanie a ešte raz ďakujem divákovi, že to dopozerali. Ak chcete pomôcť tomu kanálu naďalej rásť, tak Vás poprosím o zdieľanie Zemplínskeho Dialógu a takisto aj o finančnú podporu bez ktorej nedokážeme ďalej fungovať. Ďakujem veľmi pekne.“*

Rastislav Čurma: *„Dovidenia.“*